

FOGARAS ÉS VIDÉKE

Társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági hetilap.

Előfizetési ár:
Helyben házhoz hordva, vidékre postán küldve:
Egész évre 8 Kor., félévre 4 K., 1/4 évre 2 K.
Egyes szám ára 16 fillér.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Thierfeld D. könyvkereskedése.

A hirdetések díját jutányosan számítjuk.
Nyílt tér: soronként 20 fill.
Hirdetések és Nyílt tér díja előre fizetendő
Kéziratokat nem adunk vissza.

Az élelmes breázaiak.

Mig Fogaras vármegye középpontját: Fogarast a főispán lemondásának, vagy maradásának kérdése foglalkoztatja, s különböző nemzetiségű társadalmát belső szű: viszálykodás és egyenetlenkedés örli, addig az egynemzetiségű, kicsiny falvak, egyszóval a végtagok, a középpont torzsalkodását, differenciáit fölhasználva, lassan-lassan, de biztosan, ugyancsak dolgoznak s nem igen látszik rajtuk az a sors, melyet Meneniusz Agrippa meséje jósolt a végtagokra, a rómaiak idejében.

Emlékezhettek reá t. olvasóink, hogy lapunk hasábjain többször emlegettük már a havas alján élő élelmes breázaiakat, akik nem régen ugyanis: nagyközséggé akartak átvedleni s egy nivóra akartak emelkedni Fogarassal, amelyet azonban a szerencsés sors rendezett tanácsu várossá rukkoltatott elő, így tehát mégis sikerült elhagynia az élelmes és jó módban élő Breázát.

Most a kis Breáza új hódításon töri a fejét. F. hó 6-án este ugyanis egy kis fehércsapat huzódott fel az erdőben levő fűrészgyárhoz, először azt gondoltuk, hogy talán csak kirándulást tettek a gyár kantinjához, de bizony csalódtunk, mert a bíró és két tanácsbeli, egyszóval a községi kupaktanács végig huzódott a fűrésztelepen, megvizsgálta jól az épületeket s azzal mentek a tulajdonosokhoz s előadták rövid, de velős mondokájukat. A beszéd a következőkből állott: Tíz tizenöt év mulva, ha a fűrészgyár feldolgozta a megvelt erdőt, ők megveszik tőlük a felépített villaszerű épületeket, addig is beültetik a telepet különböző fákkal, fenyvessel s a fűrészgyár helyén szanatóriumot, hidegvizgyógyintézetet akarnak létesíteni, mert a főbíró eszejárása szerint ez a szanatórium meglehetősen pénzüsszeget hozna az élelmes és jómódu breázaiaknak, akik — úgy látszik — nagyon helyesen és okosan tudnak gondolkodni.

A breázaiakat a lapunk mult szá-

mában megjelent: „villámfény a havasokban“ című kis hír indította el erre az utra s amilyen élelmes és ügyes emberek, hát ezt a tervüket annak idején keresztül is viszik.

Vajjon Fogarasnak nem jut-e az eszébe, hogy e fölött meditálna egy kicsit, mert hiszen ezeket a villákat a tulajdonosok — annak idején úgy is eladják s mivel Breáza már sok kellemetlenséget szerzett nekik, mert egy rókáról két bőrt szerettek volna lehuzni — a régi közmondás szerint, így tehát remélhetőleg Fogaras, ha vevőként föllépne, talán előnyben is részesülne Breáza fölött.

De mintha csak hallanánk a fogarasi ósdi, vaskalapos okoskodást: „minek az nekünk, nevetséges, hiszen úgy is messze van az tőlünk, minek költekeznénk mi ki ilyen rizikóra.“

Sokszor megpendítettük már azt e lapok hasábjain, hogy építsünk nyaralókat a havasokban, még pedig a Fogarashoz közel eső erdőkben, ugymint: a sebesi, dezsáni és a breázai,

TÁRCA

ERDEI LAK.

A „Fogaras és Vidéke“ számára írta: Halmy Gyula.

Távol a világtól, hova nem hat lárma,
Rengeteg erdőben egyszerű lak áll ma.
Hatalmas fák védik, s a zuhogó patak
Kacérkodik vele, s aztán tovább halad.

Hús patak vizében piros pettyes pisztráng
Villámgyorsan halad, s csalogatva int ránk.
A viz tükörében nézegeti magát
E lak, mert hisz embert ritkaság az ha lát.

S el is szomorodnék, ha a rigó s héja,
— Elkerülve egymást — rá nem csapna néha.
Ezek zörgetik meg pókhálós ablakát,
Hogy a vihar elől adjon nekik tanyát.

Egy-egy kőszáli sas, őz, vagy ferge zerge
Lejárogat hozzá, körülte szökelve.

De az istennyila, a sistergő villám,
A haragos égből nem hord neki hirtám.

Ez az egyszerű lak a jó isten háza,
Mely a gögös embert porig megalázza,
De a vallásos szív s a szenvedő kebel
E regényes tájon mindig gyógyirra lel.

Kanalas Kiss Mózi jövedékiügye.

— A „Fogaras és Vidéke“ számára —
Írta: Weisz Ferenc.

Kanalas Kiss Mózi bátyánk csendesesen pipázgatva ül a háza előtti kicsi padkán. Kurta száru pipájából bodor füstöket eregetve, kifejezéstelen ábrázattal, félig lehunytt szemekkel bámulja — a nagy lábujját. Ha megkérdeznék tőle, hogy miért épen oda nóz, hát aligha tudna reá feleletet adni. Amint hogy egy „célszerű szögény embőr“ nem is adhat az ilyen kérdésre okos feleletet.

Pedig a dolog érthető: Ha a paraszt embernek semmi dolga sincs, akkor vagy

alszik, vagy pipál (már aki hogy „pipás embőr“). Azt hiszem, nem kell a szives olvasónak külön megemlítenem, hogyha alszik, akkor nem pipál, viszont, ha pipál, akkor nem alszik. Már most, ha nem alszik, a szeme nyitva van s valahova néznie kell vele. Bolond ember az, aki sine curáját azzal zavarja meg, hogy a szeméit ide-oda jártatja. Ugy is mit látna? Vajjon, ki a patvar kíváncsi a „Magagyütt“ szomszéd boltajtáján lógó ostornyelokra, vagy az Ókrös Bordás sógor udvarából kiágaskodó kutgémre? Sokkal célszerűbb dolog, ha az ember szép csendesesen, — anélkül, hogy akár a szempilláit is megmozdítaná — egy helyre, lefelé bámul. Csak ekként esik, „komótosan“ az áldott semmittevés.

Igy van ezzel Kanalas Kiss Mózi bátyánk is. Már vagy másfél órája cselekszi ezt a kellemes műveletet, de megcselekedné még tovább is, ha valami — éppen nem inyére való esemény — meg nem zavarná benne.

FERENCZ JÓZSEF KESERŰVIZ

AZ EGYEDÜL ELISMERT KELLEMES IZŰ TERMÉSZETES HASHAJTÓSZER.

respektive: pozsortai völgyekben, mint amelyek alkalmasak erre, úgy, hogy a természet is szinte erre predesztinálta őket.

Pláne a breázai völgyek jobb szárnyában — ahol a fűrésztelep van — pompás kocsis ut vezet fel a havasokba körülbelül két óra hosszat lehet gyalogni befelé a rengeteg szivébe, ahol szebbnél-szebb helyek, pompás vizesékek, üdvözlik s fogadják a járó-kelőket. Maga ez az ut nagyon sokba került a gyár tulajdonosainak s most az egész breázai völgyben 400 ezer korona értékű tőke fekszik, mellesleg említve.

Tehát amint láthatjuk, a szanatórium részére az ut készen áll, amerre a betegek sétálhatnak, üdülhetnek, erre tehát költeni nem kellene, legfeljebb karfákkal kellene ellátni azt s itt-ott pihenőket kellene létesíteni.

Igaz ugyan, hogy a breázai völgynek van egy csekély kellemetlen oldala is, t. i. az, hogy nagyon ki van téve az északi szélnek, de ezt most az is elősegíti, hogy a telep elől nincs befásítva, hatalmas és sűrűn ültetett terebélyes fák segítségével a nemere, vagy a boreász mérgeét nagyon könnyen lehetne csökkenteni. Ezt különben a breázaiak is tudják s meg is fogják tenni.

Mi a különbség a mi regényes, remek vidékünk és a Tátra különböző helyei között? Hiszen a magas Tátrában sincsenek valami különleges ásványvizek, éppen úgy, mint ezeken a fenti helyeken, de hát mi teszi mégis a Tátrát olyan közkedvelté: a reklám s az, hogy vadregényességébe már alaposan bele-

hatolt a civilizáció, fájdalom! a nem-törődőmség, a rideg közöny tartja még mindig fogva a mi helyeinket, úgy, hogy ha az emberek nem idegenkednének tőle, már azóta a mi havasaink is lakható s pompás hidegvíz és levegőkúra helyei lennének.

De most, ha csak az ember Karlsbádba, Marienbádba, Tuszádra stb. . . nem megy nyaralni, vagy fürdőzni, az semmi, mert a fogarasi havasok az nem üdülő, nyaraló hely, azt nem veszik fürdő, vagy nyaraló számba.

Ajánljuk tehát mi: a sebesi, dezsáni, breázai és pozsortai völgyeket a fogarasi hatóság figyelmébe, próbálják ezek közül valamelyiket megvenni s hidegvízgyógyintézetnek berendezni, mi azt hisszük, hogy ez a vállalat többet hozna majd a rendezett tanácsú város konyhájára, mint egy fogarasi rozoga ház. Meditáljanak egy kissé ez eszme felett, melyet az élelmes és jómódu breázaiak megakarnak valósítani s üssék ki a fogarasiak a kis falusiakat a nyeregből.

Ha a galaci hegyen szőlőt tudtunk ültetni, amiért régen szintén kinevettek, miért ne próbálhatnánk meg ezt is, mert hiszen ez is alkalmas pénzforrásnak ígérkezik Fogarasnak, a rendezett tanácsú város föntartására. Azt szokták mondani: „aki mer, az nyer!”

Halmy Gyula.

A nő pszichofizikájához. [Válasz a válaszra.]

„Clara pacta boni amici“ mondja a nagy költő; vagyis jöjjünk egymással tisztába; mit mondtam én s mit akart Ön az

én cikkemre irt válaszával. Mondhatom, hogy némi érdeklődéssel olvastam „Válasz Dr. Spectatornak“ c. alatt foglaltjait. Azt hittem ugyanis, hogy cikkem figyelmes olvasása után némely helyen kiegészítési netán hiányos fejtegetéseimet. De azt is mondhatom, hogy igen igen cealódtam. Bármennyire is akar engem a lélektanban és a logikában kitanítani, melynek egyrészt tanára vagyok, s másrészt úgy az egyetemi életemben, mint mostanság igen kedves studiumom, sajnálatos tapasztaltam, hogy éppen az ellenkezője áll, mert ön az én lélektani fejtegetéseimet nem értette meg. Ön a lélektant sociológiának nézi. Makó — Jeruzsálem.

Cikkem ugyanis nem az egyesek egyéni hiúságát akarja sérteni, sem nem egyesek ellen irányul, nem a gyengédebb nem szellemi tehetségeinek lealacsonyítása vagy kisebbitése akar lenni, hanem éppen a nő képességeinek tárgyilagos megbírálása, megbecsülése, a ténylegesnek kimutatása az agyvelőn kezdve végig menve az egyes érzéki ösztönökön, és megállapítása annak, mily arányban állanak azok avval a feladattal szemben, a melyre most a nők vállalkozni kénytelenek.

Ennél többet cikkem nem tartalmaz; és hogy ez a megelégedés éppen nem legyezgette az asszonyi hiúságot, arról a lélektan nem tehet.

De szólj igazat, beverik a fejed. A cikkem a rideg való, hogy vannak zseniális nők is, elismerem, de azok fehér hollók; mindannyian egyformák. Ön talán valami tudományos pályán működik s így ambícióját látja megsértve?

Legyen nyugodt, az ön kedvéért nem fog a női lélek megváltozni, a mint évezredekben keresztül nem változott meg. Ne gondolja, hogy azok a foglalkozásban levő tanítónők, gépirónők posta- telefon kisasszonyok boldogok; nem, ez rájuk nézve a megélhetés kérdése, szükséges rossz. Mert az asszony élete nem ilyen foglalkozásra van

Amint éppen szép lassu, egyenletes eszusszanással eresztene ki a jóféle füstöt, egy jó hangos „Adj' Istent“ hall a járda széléről.

Felsandal Mózi bátyánk a szóra, de egyszeribe úgy érzi, mintha a szüre egy fél araszal lejjebb esuzzott volna.

Hát persze! Éppen harmadnapja hozott Borbátról vagy két zsákra való abból a jóillatu füstölmi való levelekből. Be is rakározta szépen mind egy szálig, — és most, mintha az égből pottyant volna alá, előtte áll a finác másodmagával, sőt a hivatalosabb színezet okáért Szürös Szabó Gáspár esküdt uram is ott kecmereg a hátuk megett.

Nagyot nyel Mózi. Mintha torkon markolták volna, nehezen szakad ki belőle a szó.

— Adj' Isten a tekintetes uraknak is, azonképpen keennek is Szabó Gáspár uram.

Látja a finác Mózi bátyánk szörnyű szomlását. Ha eddig nem tudta volna is, most már tudja, hogy jó helyen járnak, de azért a forma kedvéért csak megkérdi:

— Itt lakik-e Kanalas Kiss Mózes?

Gondolja Mózi, jó volna erre azt felelni, hogy nem itt, hanem az alvégen. Meg is tenné, ha esküdt uram ott nem volna, de hát így csak az igazat kell megmondani.

— Itt lakik, uram, itt, éppen hogy én magam vagyok az.

— No, ha maga az, akkor csak kerüljünk beljebb, mert egy kicsi dolgunk volna magával.

Mózi bá' úgy tesz, mintha felakarna kelni. Erőlködik is, fel is emelkedik egy kicsit, de csak ülve marad és nyög egy hosszut, keserveset.

— Hej, ezek az én istenverte rossz lábaim, immár esment bennük a nyavalya. Nem bírok én most felkelni istálom aranyért sem.

Nehogy azt higgye valaki, hogy Mózi bátyánk esuzos, vagy köszvényes bántalmakban leledzik. Egészséges ő mint a makk, de igen alkalmas most egy kis tettetés, mert amíg ő itt az időt huzza, Rébi asszony talán csak észre veszi, hogy veszedelem vagy az ház körül. Osztán nem fejelágyára esett asszony az; ő is tudja, hol leledzik a dohány és azt is, hogy hasonló körülmények között mit szokás véle cselekedni.

Azonban a finác sem az az ember aki egy könnyen falhoz hagyja magát állítani. Tapasztalt róka már ő az ilyen dolgokban. Rá is szól Móziról:

— Ne köntörfalazzók atyafi, hanem álljon csak fel, gyerünk befelé és adja elő a dohányt, mert nekünk feljelentették, hogy itt tartogat vagy két zsákkal. Ez már bizonyos, mert a feljelentő szavahihető ember.

— Már hogy én-e? Én tartogatok-e

két zsák dohányt? Engedelmet instálok, én nem zsák számra, hanem pakli számra veszem a dohányt. Még így is alig futja. Lásza, lásza tekintetes ur, milyen rossz emberek is vannak a világon. Így rántanak bajba a szegény embert, holott tisztán látszik itt a hazugság, mert Magagyütt szomszéd nem es zsákval, hanem paklival árulja a dohányt én pedig ott vásárlók.

Int egyet a finác a társának. Megkapják Mózi bácsit ketten, kétoldalról és egy hoppra talpra állítják.

Mózi a hirtelen alkalmazott erőszak folytán kicsöppen a jól kezdett alakoskodásból s mire észre veszi magát, a zöld hajtókás legények már tuszkolják befelé a kapun.

Beérve aztán, a pitvarajtó előtt kurtára fogják.

— Most ismételtelen felszólítom, saját érdekében adja elő a dohányt, mielőtt nagyobb kellemetlensége kerekednék.

Nem igen érti Mózi a beszédet. Hogy a csodába lenne az az ő érdekében való cselekedet, most a dohányt szépen előadni. Tudja ő azt jobban, mi hasznos az ő „saját érdekének“, hát csak tovább kerülgeti az ügyet.

— Ugyan már, tekintetes urak, csak nem gondolják tám igazán, hogy én afféle termelt dohányt tartogatnék a házamban?

hivatva „a szeretet alkotja a nő életét, a házson belül és kívül.“ Olvassa csak az angol Smilest*): A nő... ugymond — az életnek napsugara minden jó férfi házában. Ő kedves, gyöngéd és könyörületos... A szeretet erejének és kegyességének a forrása, mely (mint apostol mondja) sohasem téveszté el hatását. Ez nemes életének igazi eleme; ez örökös nyarat szül lelkében.“ Mi ketten más malomban őrlünk, ön a sociológia, én a lélektan terén s így természetes, más eredményre jutunk mind a ketten.

Különböztetése elég asszonyias, együgyű és naiv, s bizony az asszonyok nem köszönik meg ezt a védelmet. Ön a lélektan teszi felelőssé, hogy a leányok nem mennek férjhez?

Hát én erről bizony igazán nem tehetek, de szent meggyőződés az, hogy a jó, kedves, háziasszony nevelt leány kap férjet. Az ilyen lény olyan, mint az erdőszélén illatozó ibolyácska; nem látatja magát, de kellemes bájjal és illattal elárasztja a környezetet, s az ember mily örömmel tüzi keblére. Csak hogy ilyen bizony ritka; a mai leányok (tisztelőt a kivételeknek) bizony elkényeztetett portékák s házi munkát nem igen szeretnek végezni.

Hallgassa meg csak az idézett angol író: „A mi a modern nőket illeti — kik szót. Pál szavaival élve megtanulják a tétlenséget, midőn házról-házra vándorolnak (a modern vizitelési mánia); és nemcsak tétlenség, hanem pletykaszerzők is, midőn oly dolgokról beszélnek, melyeket nem kellene nekik, csupán egy hamis társadalom leggyengébb hajtásai. Képtelenek a szerelemre, még kevésbé a barátságra. Arcuk színétől kezdve szájuk, beszédeik mindenük hamis. A divathölgynek nincsen otthona, csupán egy csarnoka; gyermekei vannak, de nincs családja; és férje, ki sem társa, sem barátja, sem szeretője. Nem csodálhatjuk, hogy a férfiak

*) Smiles: Élet és munka 37. l.

félnek a házasságtól és többre becsülik a klub életét. Ezt mondja az angol tudós, ki egyébként a legnagyobb rajongással ír a nőkről. Ez az oka és nem más, hogy a leányok nem mennek férjhez.

Hu ábránd, és öntetszelgő nyeglenség az, midőn ön azt álmodja, hogy a nő csak valaha is emelkednék azon nagy szellemi magaslatra, a melyre a férfi szintetikus elméje fel tud emelkedni. Érttem azalatt a lángelmét.

Befolyása, ereje nem a tudományban rejlik, hanem a szépségben, amelynek hatása sokkal nagyobb mint a férfié. Azt hiszem ismeri Stäel asszonyt: még oly értelmes és éleseszű asszony, mint ő kijelentette, hogy szépség egyetlen adományáért szívesen adta volna cserébe értelmi kiválóságait. Szépségével, de még inkább kedvességével imponál a nő; a tudomány rajta csak külső máz, melyet csak akkor vesz elő, ha a megélhetésről van szó. S bár elismerem, hogy vannak „okos“ „komoly nők“, de azt tagadom, hogy tudomány volna a hivatása, ahhoz neki semmi köze, mint semmi köze nincs a férfinak a gyermekek szüléséhez, a háztartás vezetéséhez és a főzéshez. A tudományra őket egyrészt agyvelecskájuk kisebbsége, másrészt gyengébb testszervezetük nem engedi. A mostani szülők óriási hibát s megbocsáthatatlan halálos bünt követnek el, amidőn a leányukat már kis koruktól kezdve megterhelik a sok zongora és más lecke megtanulásával, és nem engedik fejlődni, hogy előkészüljön jövődi hivatására. Angolország azt hiszem előjár abban, hogy tudományos iskoláit a nők előtt megnyitja, s ugyancsak egy angol író ekképen ír a kérdéstről: „De ha az agy tulterhelése ártalmassá válik a fiura és fiatal emberre, még inkább azzá válik az a leányokra és fiatal nőkre. A leányoknak nevelése most valóságos mánia. Azokat is a vizsgálat oltárán áldozzák föl. Milyen eredménnyel? Gyakran összeroskadnak és testi egészségük örökké

tönkre van téve. De szervezetük sem felel meg az áldozatnak. Agyuk, testalkatuk, hivatásuk különbözik a más nemétől és mégis majdnem ellenkező hivatásnak kell megfelelniök...

Idegrendszerük egészen megbomlik, agyondolgozott agyaik felemésztik egész testüket; és tényleges módszer által, mellyel a nevelők a nemzetet boldogítani akarják, annak elfajulását eszközlik“. Így beszél egy angol.

Milyen naiv, de kissé gyermekes beszéd az is, a mivel a szegény válaszirónó védekezik: „avagy nem tapasztaljuk-e napról-napra, hogy az önzetlen, gyöngéd, lovagias és mindig fess udvarló és vőlegény az esküvő után házártság, önző stb. lesz“. Ön ugy lát-szik még oly tapasztalatlan, hogy az életet nem ismeri; vagy gyermek, vagy bohó asszony, vagy talán vén leány. Hogy ez a férj házártság, annak mindig mélyebb oka van, a melyet mi nem kutatunk, de egyébként kinek a nevében merészkedett ily „roppant elhirtelenkedett és meggondolatlan állítást“ kockáztatni.

Vagy saját uráról beszél, vagy még naiv gyermek. Jegyezze meg, ha a nő legtöbbször pletykaszerző is, de saját belső ügyeit nem viszi ki a piacra, s így mi nem tudhatjuk, hogy ez vagy amaz férfi házártság.

Ha pedig piacra viszi, hogy azt más is megtudja, akkor az a madár jut eszembe...

(Folytatása következik.)

Tettek helyett beszédek.

Verescsagin egyik leghatalmasabb festményén kámzsás, reverendás orosz pópa lóbálja a tömjéntartót. Száll, száll a szent füst a legyilkolt, elhullott orosz katonák holttesteire. A végtelen határon egyéb nem látható, mint a vérrel elborított tömeg, a szálló tömjén füst és az

Nem is tudnám, minek? Pipálni nem jó. Egyszer legény koromban próbáltam, de akkor is úgy felmará a torkomat, hogy még most is rossz, ha rá gondolok. Azóta pedig a szememmel sem láttam.

— No, ha önként elő nem adja, majd megkeressük mi, de tudom nem köszöni meg. Vezessen a padlásra bennünket!

Megtorpan erre Mózi, mert hogy éppen ott a dohány, szépen berakva a kémény mellé. De nincs mit tenni.

A veszedelmet már ugy sem lehet elkerülni, hát gondolja, jobb, ha tul esik rajta. Előbb, vagy utóbb mindegy az.

Veszi a padlás kulcsot, nagy busan megindul előre; a fináncok nyomában. Remegő kezekkel állítja fel a hágsót, s mászik rajta felfelé.

Szegény Mózi! Ugy érzi, mintha minden hágsó foknál egy-egy hatalmas suly nehezednék a lábára, olyan kinosan emelgeti egyik fokról a másikra.

Végre felér nagy nehezen. Beilleszti a kulcsot a zárba, a zár csikorog egyet. Nyitva az ajtó.

Nehezen fordul a Mózi esze, de ebben a kritikus pillanatban villámgyorsan gondolt egy nagyot és merészet.

Már egyik lábával lép a finánc, amidőn Mózi egy hatalmas rántással hirtelen felkapja a hágsót, mire a finánc repül

egyet, először felfelé, aztán egy jókora ivben vissza és leér, ott teljes testhosszával istentelenül megüti az anyaföldet.

Kanalas Kiss Mózi ezt már nem látja. Sürgős buzgalommal lohol a kémény felé, de ott vissza horkan nagy hirtelen, mintha kupán ütötték volna. Nincs ott dohánynak még csak nyoma sem.

De nem baj, mert ha dohány nincs is, van az alacsony zindely fedélen egy akkora luk, hogy Mózi kényelmesen kiferne rajta, ha éppen kedve volna kibujni.

Nem került a komának nagy fáradtságába kiszokotálni, hogy a dohány csak is ott mászhatott ki.

Sejtette Mózi, hogy a finánc nem állja ki szó nélkül a rajta ejtett gyalázatot, amint hogy ugy is történt, mert amint meggyőződést szerzett arról, hogy lefoglalni való sincs, olyan hivatalon kívüli eljárást követett el Mózi bátyákon, amelyet az igazságügyi paragrafusokban, mint „könnyű testi sértést“ találunk megjelölve, de Mózi, tanulatlan ember lévén, egyszerű nyaklevesnek minősítette.

A „pénzügyi közegek“ dühös elvonulása után Mózi bá' nagy gondnak ereszkedik a dohány és a luk irányában s gondolkodik vala még hosszan, ha hűséges hites párja Rébi asszony nagy garral elő nem kerül.

— Hogy a gut üsse meg keedet dohányostól együtt. Hozzék kee csak a házba még egy szálat es, tudom Istenem, hogy nem lesz keenek jó dolga.

— Lassan asszony, lassan! Ne káricsálj annyit, hanem inkább, ha tudod, mondd meg, hol a dohány?

— Hát hol volna? Odaát van Ökrös sógoréknál, mert mikor hallám, hogy kee az utcán az ügyérekkel kocódik, a kerten átszaladék a sógorhoz s mig kee ott sopánkodék, izibe izibe hágsót támasztánk a fedél sógor felől eső oldalára. A sógor a fedelet nagy frissen kibontá, a dohányt ügyibe kiserítünk s mire keetek az uccáról bekövetkeztek, a sógorral el es vivénk.

Erre a beszédre mosolyogva válik a Mózi savanyu ábrázata. Ismét előveszi a nagy vaszedelem idején az inge ujjába csusztatott pipát s miközben boldog megelégedéssel ujra tömi a fináncellenes dohányból, a felsőbb elismerés hangján mondja ki a sententiát.

— Mégis csak fene fejéknép vagy te, Rébi.

oros pópá, aki imádkozik a megholtak lelki üdvösségéért és lobálja a tömjéntartót. Ő a mindenható cári despotizmus hűségese szolgálja. A cári despotizmusé, amely napoleoni terveinek végrehajtása végett áldozatkész, vakmerő, gögős, nem sajnálja az elesett, legyilkolt, halálba kergetett katonák százazreit, de istenfélő egyuttal; gondoskodik imáról és tömjénfüstről.

Óh, ha születnének nálunk is Verescsaginok, Zóliák, Dosztojenszkek, Tolsztojkok. Milyen hatalmas problémákat ragadhatnának ki a fogarasi társadalom életéből. Megmérhetetlen nagy kincstömög az éles megfigyelő számára a fogarasi talaj, csak bátor kézzel kellene belelyulni a bányákba, hogy a kincsdarabkákat megszerezzük és megőrizzük a jövő generáció számára.

Ime az új Verescsagin kép megszületett, megelevenedett nálunk. Ugyanazon színek, hangulatok, ugyanazon típusok. A nagy csatater: a fogarasi föld, amelynek társadalmi életét megmételtyezi, egészségtelenné teszi a különböző fel-fogás, széthuzás, szegénység stb. . .

A csatateret egészen a havasokig misera contribuens plebs lakja. Ez a halott és a sebesült. Évről-évre nagyobb lesz a vérvesztés. Az újvilág felől a jutalmazott munka legendás híre repül feléjük. Egy pár közülök, aki már kibujdosott, aranyat is küld haza. Látják a nemes pénz fényét, hallják az arany csengését. Csoda-e, ha megindul a népvándorlás! És a társadalmi élet e nagy harcra felé — úgy mint megfestette Verescsagin — részvétellel és könyörülettel fordul: a belügyminiszter.

Keresi is a megváltást. Korhadó társadalmak betegsége terjed minálunk: gazdasági jólét, rendezett közegészségügy stb. helyett szent beszédek akarnak nekünk ajándékozni. A hercegprimás megparancsolta, hogy szent beszédek tartsanak a szegény kivándorló néphez. Jönnek hozzánk is az új Verescsagin típusok, pedig a fogarasi nép hallott már idáig is elég szent beszédet. De hasztalan minden szent beszéd, mert mégis tart egyre a kivándorlás. Hiába — ez régi igazság — az élet már Verescsaginnál is nagyobb művész. Régen megmondták már azt, hogy: „minden Demoszthenesznál szebben beszél a tett.“

Tenni kell a népért és nem beszélni!

— 5.

H I R E K.

— Uj főispán. Brassó felényi akciót sem fejtett ki, mint Fogaras, főispánja felmentése ügyében, mégis hamarabb megkapta az új főispánt mint mi, ismét beigazolvá, mennyire előbbre van Fogarasnál. Mint olvassuk, Székely György főispán fel-

van mentve állásától és utódjául Gróf Mikés Zsigmond boldvai földbirtokost nevezték ki. Oh Fogaras, mikor jutsz a boldog brassóiak sorsára?

— Fizetés javítási mozgalom. A függetlenségi párt kormányra jutása előtt nemcsak a tisztviselők érdekeinek folytonos hangoztatása által, hanem annál fogva is megnyerte a tisztviselők rokonszenvét, hogy amennyire a letűnt szabadelvű párt uralma mellett tehette és taktikájával megegyezett, azért sorompóba is lépett s olykor heves nyomással kényszerített ki a kormányból egy kis vékonyka mézes madzagot. A függetlenségi párt kormányra jutása azon jótévő nyugalommal kecsgettette a tisztviselőket, amelyet a biztosított jövő tudata nyújthat. Azt pedig kiérdemelték különösen a függetlenségi pártból, amelynek fényes győzelemben a tisztviselőknek nagy része és tagadhatatlan érdeme van. Az 1906. évi költségvetés azonban megzavarta nyugalmaikat, mert azon mérsékelt várakozás, amelyet a függetlenségi párt kormányra jutásához helyzetük javítása tekintetében a párt korábbi állásfoglalása alapján fűztek, kielégítetlen maradt. Attól való félelem által indítatva, hogy az 1907. évi költségvetési javaslatban sem történik több és megfelelőbb intézkedés a tisztviselők érdekében; az adóhivatali tisztviselők az állam legmostohább gyermekei, a legnagyobb felelősséggel, a legtöbb s legnehezebb munkával terhelt állami tisztviselők, akiknek az általuk kezelt milliőkből csak annyi jut, hogy amellől a megélhetés nehéz gondjai miatt becsületességük napról-napra kemény próbára legyen téve; helyzetük és példátlanul lassu előmenetelük érdekében mozgalmat indítottak, amelyet egy Budapesten e hó 20-án tartandó országos értekezlettel kötnek össze. A fogarasi m. kir. adóhivatal tisztviselői is csatlakoztak a mozgalomhoz s ennek folyamánként személyük és érdekeik képviselőivel Beke István adóhivatali pénztárnokot bízták meg. A mozgalmat szinte rokonszenvvel kísérik s kívánjuk, hogy siker kövesse munkájukat.

— Egyetemi hallgatók estélye. E hó 4-én tartották meg a szünidőző egyetemi hallgatók táncestélyüket, melyet rövid és nagyon szépen sikerült programmal előzött meg. Az estélyt Ruzs János zenekara a „Traviata vagy a tévedt nő“ nagy nyitányával kezdte meg és a közönség meglepetve hallgatta a klasszikus zeneszám precíz előadását, melynek végeztével zúgó tapsal és elismeréssel jutalmazta a derék zenészeket. A második szám a Tavaszidill volt, Női szerepeit Köntzey Margit és Pisztelka Mici k. a.; férfi szerepeit pedig Gyárfás Géza és Vass Pál töltötték be. A szereplő személyekről a lehető legnagyobb elismeréssel kell megemlékeznünk, kik közül Köntzey Margit k. a. mint a legbájosabb bakfis, Pisztelka Mici k. a. mint a legszigorubb francia nevelőnő illeszkedett be a szerep keretébe. Gyárfás Géza mint önkéntes, Vass Pál pedig mint daliás káplár vitték diadalra a kedves és szép meséjű darabot. A harmadik szám Herszényi Andor énekszám volt Fleissig Rezsín k. a. zongorakiséretével. Herszényi gyönyörű bariton hangjához illő dalokat adott elő: „Valahonnan levél ment a kaszárnyába . . .“ és az „Aranyvirág“ operette csalogató dalát, végül a régi és ismeretlen kuruc nótát „Rákóczi stafétáját.“ A szép dalokat, melyek Fleissig Rezsín k. a. zongorakiséretével a közönség figyelmét

teljesen lebilincseltek, a hallgatóság többször megismételtette. A következő számban Varga Erzi k. a. Tompa Mihálynak az „Ibolya álmai“ című költeményét szavalta. Varga Erzi k. a. hangjához és temperamentumához illő kedves és szép költemény szavalásával nagy sikert aratott. Végső számul a „Box és Cox“ bohózat következett. A rendkívül szellemes és vigjátéki fordulatokban gazdag, a helyzet komikuma által hatásos szám a hallgatóságot sokszor megnevetette. A szereplő személyek közül első sorban Pisztelka Mici kisasszonyt illeti a babér, ki mint Buncerné asszony felülmulhatatlan volt. Herszényi Andor mint a nyomdász Cox, Fleissig Sándor meg mint Box a kalapos rendkívül ügyesen és nyugodtan mozogtak a színpadon, meglátszott rajtuk, hogy már tapasztalt műkedvelők. Itt kell még megemlítenünk Hoffmann Erzi kisasszonyt, ki mint buzgó és fáradhatatlan rendező, nagyban hozzájárult az est sikeréhez, továbbá Sárossy Róbertet, ki egy művészies rajzzal díszített táncrendet volt szives a rendezőségnek készíteni. A szépen sikerült műsor végeztével Ruzs Jani kézbe kapva hegedűjét, rákezdte, hogy: „Nem ütök a jogászt agyon . . .“ és a fiatalság a késő reggeli órákig a legjobb kedvvel és hangulattal mulatott. A mulatságon jelen volt a szónokok: Albert Jánosné, Balla Károlyné, Fleissig Lipótné, Fleissig Gyuláné, Benedek Istvánné, Herszényi Imréné, Gremperger Alajosné, Köntzey Gyuláné. Pleskott Györgyné, Gyárfás Ferenoné, Héjas Pálné, Polákovics Györgyné, Török Jánosné, Taglicht Józsefné, Jakab Antalné, Pisztelka Péterné, Bucsik Károlyné, Dr. Váradai Ödönné, Schul Ignácné, Kaufmann F.-né, Józsa Pálné, Fleischmann Hermanné, Váro Béné, Szántó Béláné, Illgner Károlyné, Dr. Papné, Vargáné, Deutschné stb. Leányok: Hoffmann Erzi, Köntzey Margit, Pisztelka Mici, Fleissig Rezsín, Fleissig Ilka, Fleissig Juliska, Jakab Margit, Török Bella, Török Ibolya, Gremperger Ilona, Varga Erzi, Taglicht Jolán, Bács Margit, Balla Jucika, Kaufmann nővérek, Bucsik Margit, Deutsch nővérek, Albert Aranka, Goldberger Paula. Felülfizettek: Dr. Grósz József (Eger) 10 K, Steinburgi Pildner Viktor 1 K, Fleischmann fogtechnikus 2 K, özv. Fleissigné 2 K, Gyárfás Ferenc 2 K, Hermann J. 5 K, Kohn 4 K, Pokol Sándor 3 K, Dr. Rosenberger 2 K, Thierfeld Dávid 3 K.

— Mulatság. A breázai fűrésztelepen alkalmazott iparosok f. hó 19-én a betegsegélyező egyesület javára zártkörű táncmulatságot rendeznek. A meghívók már szétmentek. A vidám mulatságra nagyban készülnek a fűrésztelep és a közeli falvak lakói.

— Vizsgálat a helybeli m. kir. adóhivatalnál. Pigi Károly számtanácsos a m. kir. pénzügyminisztérium központi csoportjában szabadságra való távozása alkalmával azon írásbeli megbízást hozta magával a m. kir. pénzügyminisztériumból, hogy a szabadsága ideje alatt való utazása alkalmával az utba ejthető Királyhágon tuli m. kir. adóhivatalok gazdasági kezelését vizsgálja meg és tapasztalatairól a pénzügyminisztériumnak tegeyen jelentést. Ezen megbízás folyamánként a múlt hó 29-én d. o. meglátogatta és megvizsgálta a helybeli m. kir. adóhivatalt. A minden részletre kiterjedő vizsgálat során nőttön-nőtt meglegedése, sőt meglepetése, melynek ismételtlen kifejezést adott. Kiválóan megnyerte tetszését azon részletes pontosság,

amelyet a szabályok betartásában talált. Talált pedig, részint szabályokon nyugvó, részint az ellenőrzés és pontosság érdekében vezetett olyan följegyzéseket, melyekre többször megjegyezte, hogy azokat, még eddig egyetlen adóhivatalnál sem látta. A vizsgálat befejezése után különös dicsérettel emelte ki a hivatalban tapasztalt rendet, mely úgy a főtisztok, mint a többi tisztviselők buzgalmát és rendszeretét jellemzi. Majd sajnálkozva a fölött, hogy az épen távollevő adózárnokokkal nem találkozhatik s így annak a hivatalvezetése tekintetében elismerését nem nyilváníthatja; a következő kijelentést tette: „Bámulatomat fejezem ki a tapasztaltak fölött, sok adóhivatalt láttam, hanem azt a mintaszerű rendet és pontosságot, amit itt tapasztaltam, még sehol sem láttam. Idejöttem előtt értesülést nyertem ezen adóhivatal kiválósága felől, s így fokozott követelmények vezettek a vizsgálatban. Kijelentem, hogy várakozásomat még így is fölülmúlták tapasztalataim. Örömmel fogom Kupez miniszteri tanácsos urnak jelenteni, hogy Fogarason egy minta-adóhivatalt találtam“.

— **Egy rejtőző tehetség.** A havasok aljában, távol a világtól, rengetegek közepette szerkesztőnknek alkalma volt egy rejtőző tehetséget fölfedezni Weisz Ferenc személynében, akinek a tárcáját jelen számunkban közöljük. Weisz egykor a „Budapesti Naplónak“ volt a belső munkatársa, most pedig a breázai fűrésztelep pénztárosa. Tárcáját ajánljuk olvasóink b. figyelmébe.

— **Érdekes villámcsapás.** Nagyon érdekes természeti tüneménynek voltak tanui a minap a királyhalmi község lakói. Demeter András gazda ember épen új kaszája kikalapálásával volt elfoglalva, midőn az erősen beborult égből megeredt a zápor. Villám villámot ért, melyek közül több a községbe is lecsapott. Egy ilyen villámcsapás érte Demeter házat is, aki még mindig a kaszával foglalatoskodott. A romboló villám azonban dacára, hogy épen oda csapott, hol a gazda dolgozott, csodálatosképen semmi kárt nem tett. A gazdaember kezében levő új kaszát, valamint a háta mögött levő régít azonban egy szempillantás alatt eltüntette, elolvastotta. Az érdekes eset óriási feltűnést keltett a kis faluban s Demetert, kinek még a keze sem perzselődött meg, az ördöggel kozdték némi nemű cimboraságba hozni.

— **Furfangos jóbarát.** Csiki Mihály és Zeiler István breázai fűrészyári munkások a hó 5-én, vasárnap egész éjjel együtt mulattak és kártyáztak a kintinban. E közben Zeiler, — aki ugylátszik kevésbé bírja a bort, — berugott és mélyen elaludt. Csiki ezt észrevéve gyorsan összehalkolta Zeiler szép ruháit, kalapját és csizmáit mintegy 100 korona értékben és megugrott vele. A kárvalott ember egy nadrággal és inggel maradt hátra. A tolvaj jóbarát ügyesen szökött el. Most a tulajdonosok feljelentése folytán a csendőrség üldözi. Különben az ilyen eset a fűrésztelepen ugyszólván mindennap előfordul, ahol Magyarország összes nemzetisége képviselve van.

— **Tolvaj cigányok.** Ardeleán Angyán breázai lakós háza szombaton üresen állott, mert az egész család gazdasági munkával volt elfoglalva künn a mezőn. Ezt a körülményt ügyesen használta ki két cigányasszony, akik valószínűleg koldulás címén mentek be Ardeleán házába. Mikor azonban megtudták, hogy senki sincs otthon, felhasználták a kedvező körülményt s amit lehetett, elemeltek.

Igy miután két kacsát összefogdostak s lószerszámot elvittek az istállóból, odébb állottak. A gazda csak másnap reggel vette észre a tolvajlást és mivel hallotta, hogy előző nap koborló cigányasszonyok jártak a faluban, a gyanuja is rögtön ezek után irányult. A cigányoknak már addigra azonban nyomuk veszett. Ardeleán az ügyről jelentést tett illetékes helyre.

— **Hó augusztusban.** Ugy látszik, Jupiter pluvius mindenképen kedvükbe akar járni azon haladóknak, akik a sors mostohasága folytán a hazai hegyek között élvezik a nyaralás élvezhető oldalait. Vajjon minek menjen a magyar Svájcba, mikor egy kis „Legfelsőbb“ jóakarattal augusztusban itthon a saját becses testén szellőztetheti ki a téli guryáját. Szerdán reggel a breázai havasokra sűrű felleg borult s novemberbe is beillő hideg kíséretében megeredt az égi áldás. Pár óráig tartó esőzés után kitisztult az ég, a fellegek elvonultak és előtűntek a havasok csucsa esett hóval borítva. Csak egy kissé könnyed fantázia és a szemlélő az Alpeselek alján képzelheti magát.

— **Rendőrségünk figyelmét** felhívjuk, hogy azon házi gazdák ellen, kik telkeikről szennyes vizet bocsátanak, vagy kiöntenek, továbbá a disznóolat és melléképületeket közvetlen a más falához építik, a községi szabályrendelet értelmében szigorúan büntessék meg, elég volt már eddig a türelemből, munkára fel! Ugyancsak egy füst alatt ajánljuk b. figyelmébe a hatóságoknak a Ferenc-József téren járó piszkos, rongyos cigánygyerekeket, akik a járókelőktől a legszentelenebb módon igyekeznek krajcárt kicsikarni. Nem ártana talán ezeket egy kissé pártfogásba venni.

— **Drágul a fehérnemű.** Az osztrák fehérnemű gyárosok egyesülete egy körlevélben tudatja a vásárló közönséggel, hogy augusztus elsejétől kezdve megdrágul minden olyan cikk, amely vászonból és batisztból készül. A drágulás oka részint a takácskartelben, részint a hasonló irányú ártendencióban keresendő. Elsejétől kezdve tehát ugyanazon minőségű fehérneműért többet kell fizetni s ugyanazon pénzért csak silányabb árut kaphat a közönség. Egy okkal több, hogy osztrák fehérneműt ne vásároljunk!

— **Kezdődik a vadászat.** Lekerült a szegről a Lankasztér, az akasztékos tarisznya, meg a többi vadászportéka. A zöldszegélyű, agancsgombos naftalinos loden ruhákat, a szikadt tarlón, zombékos berkeken, erdők árnyában szellőzteti a nyári fuvalom. A fiatal vizslák fűrjezés nemes sportja körüli szolgálat teljesítésének már minden csinjátbinját ismerik s fűrgén ugrabugrálnak a vadászatra induló nimródok körül. A zombékok fiatal rucáit most szedik fegyveresőre. Az öreg gácsér most tanítja röpülni a fiatalokat, most legkönnyebb őket ledurrantani, most legizletesebb a husok is. A mai nappal már szabad a vadászat fogolyra, fácánokra és augusztus hó 15-én tul már a „tapsifüleseket“ fenyegeti a veszedelem.

— **A kenyér.** Ugy történt, hogy a napokban Székely Mózes kenyeret vett egy péktől. Mikor kezében a kenyérral kilépett az utcára, előugrott egy kidüllett szemű, sápadt arcú rongyos ember, megragadta a mellét s kiragadva kezéből a kenyeret, elfutott. Székely utána iramodott a rablónak, de nem tudta utolérni. Egy rendőr is előke-rült valahonnan, aki bejelentette az ügyet a rendőrségnek. És a rendőrség most nyomozza

a rablót. . . . Nyomozza a rablót. . . . És talán el is fogja, vagy midőn e sorokat írjuk el is fogta. Tehát a szegény ember: vagy éhen hal, vagy becsukják, mert így kívánja a mai rend. Becsukják, mert enni akart. A társadalmon pedig mulat vigan tovább! .

— **A hal betegségei.** Mindnyájan szeretjük a halat, pedig bizony sokszor különféle betegséget is szerezhethünk magunknak evése által. A hal, akár élő, akár kimult legyen is az, az egészségi állapotot megzavarhatja a doktorok állítása szerint. A halak husának megromlását természetesen baktériumok okozzák s ezek a baktériumok tenyésznek az emberi testben az ugynevezett paratiphus-bacillusokat, amelyek egy, a tifuszhoz hasonló megbetegedést idéznek elő. A tapasztalat megállapította azt is, hogy a halakban még főtt állapotban is nagy mértékben fordultak elő az ugynevezett coli-bacillusok is, melyek az emberi szervezetre szintén nagyon kártékony befolyást gyakorolnak. Minthogy pedig a főtt halban buján tenyésznek a mikroorganizmusok, ezért az állott főtt hal élvezet is nagyon veszélyes.

— **Mérges csipésű legyek.** Furcsa legyek röpködnek mostanában. Ugyanis mérges csipésűek, úgy, hogy ahol valakinek kezét, orrát megcsipik, vörös daganat támad a csipés helyén, amely még a szunyog csipésnél is jóval nagyobb. Igen sokan papaszkodnak Fogarason és környékén ilyen csipések miatt és nem tudták honnét erednek ezek, mert szunyogot nem láttak sehol sem, a legyekről pedig nem tételezték föl, hogy ennyire szemtelenek legyenek. Ajánlatos tehát mindenféleképpen óvakodni, védekezni, ellenük.

— **Levél föladás a vasuti állomásokon.** A kereskedelmi miniszter: Kossuth Ferenc intézkedett, hogy mindazon vasuti állomásokon, ahol helyben, vagy közelérhető szomszédságban postahivatal (postai ügynökség) nincs és a levélforgalom számottevő: az állomási előljárók közönséges és ajánlott leveleket vehessenek föl és közvetlenül a mozgó (kalauz) postához továbbíthassanak.

— **A vármegyei számvevőségek visszaállítása.** Andrássy Gyula gróf belügyminiszter a vármegyék autonómiájának intézményes biztosítása és kiépítése céljából fogantatandó kormány-intézkedések közé fölvette a vármegyei pénztárak és számvevőségeknek a vármegyék hatáskörébe való visszaállítását is. Ezt a kérdést a belügyi kormányzás az 1902. évi III. t. c. tervbe-vett hatályon kívül helyezésnél úgy politikai, mint adminisztráció szempontból mérlegelés alá vette, úgy találván, hogy a számvevőségeknek a törvényhatóságok által feliratilag kért visszahelyezések teljesen indokolt, melynek megvalósítását a kormány már azért is szükségesnek vélte, hogy a megyei pénztárak felett a minden időben való szabad rendelkezés a megyei önkormányzatnak biztosítsák. A belügyi kormány azonban a kérdés megoldását úgy tervezi, hogy a szorosan vett pénzkezelés továbbra is az állami adóhivatal hatáskörében fog maradni, csakis a számvevőségeknek a megyék hatáskörébe való visszaállítását fogja a készülő törvényjavaslat által biztosítani. Az adópénztárak ugyanis e törvény értelmében minden utalványt tartoznak majd kifizetni, amelyet törvényes utalványozó tisztviselő ad ki és törvényes számfejtő közeg ellenjegyez, így tehát nem ismétlődhetik majd meg a multban tapasztalt azon állapot, hogy az alispáni utal-

ványok ellenjegyzését az ottani számvevőség miniszteri rendeletre megtagadja. A kormány tehát a vármegyei számvevőségek törvényhozási uton való visszaállítását általánosan tekintetben is biztosítani fogja a vármegye autonómiáját.

— **A póttartalékosok kártalanítása.** Wekerle Sándor dr. miniszterelnök, mint pénzügyminiszter, rendeletet intézett az összes vármegyei alispánjaihoz a póttartalékosok kártalanítása tárgyában. A rendelet szerint az „ex-lex“ alatt szolgáló póttartalékosok összeirandók és a pénzügyminiszternek felterjesztés teendő a családfenntartó póttartalékosok pénzbeli kártalanítása iránt. A családdal nem bíró póttartalékosok pénzbeli kárpótlást nem kapnak; ezeknek a kiszolgált idő fejében: két vagy három fegyvergyakorlat fog elengedtetni.

— **14 cigány csatája.** Folyó hóban értesültünk, hogy Káldárar Rozálin, Stojka, János, Háni és Aviszalón, Bánku Drekus, Káldárar Todor idb. Karolea Dumitru, Aviszalón és Káldárar Dumitru, Karolea Háni, ifj. Karolea Dumitru, Káldárar Zoltán és Rupa Tódor lisszai kóborcigányok csúnyán összeverekedtek. Ugyanis Káldárar Aviszalont Mundra Zova nevű neje elhagyta és Rupa Tódorral állott össze ezért előbb veszekedésre, később élet halálharcra került a dolog. Rupa Tódor egy néhány társával Káldárar Aviszalont majdnem halálra szurkálta és lövöldözött. Ezután tovább kóborolva a jaási határon szóváltás útján ismételten összeverekedtek. Rupa Tódor Káldárar Hánit megakartta egy késsel szurni de ez félreugrott és a szurás Bánku Drekus hátát érte, aki súlyosan megsebesült. Ezen eset után is tovább folyt a veszekedés és verekedés. Később egymást fával, késsel, vasdarabokkal összeszurkálva és pisztollyal összelövöldözve szétoszoltak. A tetteseket elfogták és Brassóba szállították bővebb kihallgatás és elzárás végett.

— **Az igazi tejiz.** Az állatorvosi lapok f. évi 8-ik számában egy közlemény jelent meg, amely az emberek sajtóságos felfogását ismerteti a tejizére vonatkozólag, tudniillik „a német tejkereskedők szövetkezetének magdeburgi gyűlésén SchLOSSMANN tanár kísérletekről számolt be, melyeket tiszta és szennyezett tej itatásával végzett.“ Amidőn embereknek minden szennyből tökéletesen mentes tejet adott inni, akkor azt mondták, hogy hiányzik valami a tej igazi ízéből; amikor azután a tiszta tejhez egy kis marhatrágyát kevert, akkor az illető emberek a tejet igazi tejizűnek találták. Ugylátszik, hogy az emberiség már annyira megszokta a tisztátalan tejet, hogy már nem is tudja, hogyan ízlik a tiszta tej. Külömben, hogy a fejésnél mily nagy tisztasággal szoktak eljárni, arról mindenki személyesen meggyőződhetik oly módon, hogy a tejet szűrjék át egy sűrű apró lyukakkal ellátott bádoggal szűrőn, amidőn is a még fel nem oldott és a szűrőben visszamaradt szennyből meggyőződhetik annak tisztaságáról.

— **Ripacsék a vidéken.** Egyik közeli kis városkában Radó Béla színigazgató kéri meg tisztelettel a n. é. közönség szíves pártfogását. Ez bizony rá is fér a színésztársaságra s talán nem is marad adós a közönség. És ha másért nem, már azért is rászolgál a pártfogásra a színész trupp, mert a színigazgatásban bizonyára páratlan ujitást hozott be. Olyan ujitást, mely széles perspektívát vet a jövőre. A színlapon, melyet ma egy hű olvasónk beküldött, a következő sor olvasható: „Felkérem a n. é. bérlelők-

zönséget, hogy saját kényelmére széket küldjenek!“ A kényelmi szempontokat valószínűleg nem is mulasztja el a közönség s már szinte látjuk lelki szemünk előtt a puha, öblös karos székeket, melyekkel nem vetekedik a budapesti opera piholyszéke sem. Az ujitás azonban annál is érdekesebb, mert maholnap így folytatva, a következő felhívások lesznek olvashatók: Felkérjük a n. é. közönséget, szíveskedjék Leon király tökéletesebb szakálla céljából, kondor gyapjút hozni. — A jellemhős csengő baritonja berekedvén, kérünk számára „kandia cukrot“ küldeni, hogy hangszálai ércét visszanyerje. — A Bánk-bán utolsó felfonása csak úgy lehet tökéletes, ha a n. é. színpártoló közönség koporsót küldeni nem sajnál. stb. stb.

— **Vendéglők és korcsmák udvarai valamint illem helyei piszkosak.** Ismételten arról győződünk meg, hogy a fogarasi vendéglősök és korcsmárosok az udvarukat és illem helyeiket piszkosan tartják. Kérjük, mire való a hatóság, miért nem teljesíti kötelességét mindenkiel szemben úgy a mint azt a szabályrendelet előírja. E tekintetben szigorú intézkedést kérünk.

— **Betiltott kutyaugatás.** Egyik közeli fűrdőnkől a következő sorokat közlik velünk: „A kutyáknak meg van tiltva a sétatérén, — amelyik akurszalón mellett húzódik végig, — ugatni. A rendőrséget utasítottuk, hogy mindazokat, akik ennek a rendeletnek nem engedelmeskednek, letartóztassa.“ Ezt a rendeletet az illető fűrdőhelyen mindenféle ki is ragasztották. Nagyon műveltek lehetnek ott a kutyák, ha még olvasni is tudnak és mi fő, az illető fűrdőigazgatóság rendeletének még engedelmeskednek is.

— **Halottrablás.** Özv. Dallos Józsefné abbeli bubánatában hogy férje elhalt, ez év április hó folyamán az Oltha ugrott, vagyis öngyilkos lett. Hulláját a vízben több fogarasi cigány megtalálván, a midőn azt a víz martjára kihúzták, a fülében volt arany fülbevalót ellopták. Rendőrségünk a tettest e hó 7-én kinyomozta, a fülbevalót kézrekerítette és illetékes helyre a jelentést megtette.

— **Részegség folytán elkövetett botrányság.** Egy oprakercisorai fiatal ember f. hó 8-án Fogarasra jött a célból, hogy itten bevásárlásokat eszközöljön. Dél előtt 10 órától este 8 óráig több mint 5—6 korcsmában borozott és mulatott, s megrészegedett. Végére az ifj. Wolf Mihály vendéglőjébe tért be, a hol a jelenvolt több tisztességes fogarasi polgárba belekötött s azokat bántalmazni is megkísérelte, miközben annyira dühöngött, hogy megkellett kötözni. Későbbben a megjelent rendőrségnek sikerült megfékezni és a rendőrségre szállítani. A mint értesülve vagyunk, az illetékes bíróság a magáról megfelelőkezett fiatal embert 50 korona pénzbírsággal sújtotta.

Szerkesztői üzenetek.

Netelen levelekre és cikkekre nem válaszolunk.

Munkatársainkhoz. Tisztelettel kérjük mindazokat, akik lapunk számára bármiféle cikket irnak, azt legkésőbb — a lap beosztása végett — csütörtök délig szíveskedjenek beküldeni, hogy a lap pontos megjelenésében fennakadás ne történhessék. Híreket: szombaton reggel 8 óráig elfogadunk, ha fontos és sürgős még később is.

Dr. Sz. A-né G. G. A küldött tárcát nagyon köszönjük. Jövő számunkban okvetlen jönni fog! Máskor kérjük a hallgatás ne tartson olyan sokáig, mint most tartott. Üdv.

Csesztvey Fogaras. Breázán nem klastrom van az előhegy tetején, hanem várrom, még pedig egyike a legrégebbieknek. A romok között a kut s egy pár földalatti alagut még most is látható. Hanem azt a sokat emlegetett híres és nevezetes „óriási békát“ nem láttuk, e helyett azonban egy hatalmas kigyót ütöttünk agyon. A várra vonatkozólag kérdezőkérdezők bővebben Téglás Gábor ny. c. főigazgatótól, — ő az alapos választ arra megadja.

L. K. Sárkány. A küldött költeményeket legnagyobb sajnálatunkra — nem közölhetjük.

G. K. Miskolc. A küldött tárcában csupa lélektani abszurdumok vannak. Fantázia az egész s légből kapkodott alakok. Nem közölhetjük.

Hozzá. Küldje el egyenesen hozzá! .

T. E. Helyben. A mi lapunk nem „revolver lap“, hogy ilyen féle kirohanásokat közöljön. Küldje be „A Nap“-ba bizonyára szívesen közzé teszik.

G. S. Lokó. Hagyjuk jobb időkre. A mostani helyzetből nem tudunk semmiféle jót következtetni. Igazán mi is kíváncsiak vagyunk a: „végre!“, „A vég, a vég! ah! csak azt tudnánk felejtetni“ hogy Madáchossal szóljunk! .

K. J. Fogaras. Küzdjünk és — bizva-bizunk — punktum.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

THIERFELD DAVID.

A fogarasi m. kir. állami ménésbirtok igazg.

Szám 1369—1906.

Földhaszonbérlet.

A fogarasi m. kir. állami ménésbirtok tulajdonát képező, tagosítatlan, 248 hold 914 □-öl kiterjedésű, stréza- és oprakercisorai birtok 1906. évi október hó 1-től kezdődőleg három, esetleg hat évi időtartamra folyó évi augusztus hó 24-én a ménésbirtok igazgatóságánál tartandó zárt írásbeli versenytárgyalás útján bérbe fog adatni.

Az évi bérösszeg 5%-ának megfelelő bánatpénzzel, valamint a ménésbirtok igazgatóságánál kapható és ajánlattevő által aláírandó bérleti feltételekkel felszerelt és 1 koronás bélyeggel ellátott ajánlatok folyó évi augusztus hó 24-ének d. e. 11 órájáig nyújtandók be a ménésbirtok igazgatóságához.

Fogaras, 1906. július 29.

A fogarasi m. kir. állami ménésbirtok igazgatósága.

Egy jó házból
való, 3—4 közép-
osztályt végzett fiu
tanulónak
felvétetik a könyv-
nyomdába.

Személy hitel!

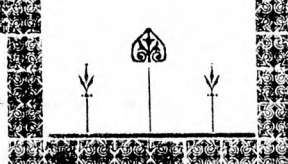
Kezes és kezes nélkül katonatisztek-, papok-, lelkészek-, udvari-, állami-, megyei- és magán-tisztviselők, tanítók, kereskedők, iparosok, nyugdíj jogosult hölgyek, kereskedelmi alkalmazottak és magánosoknak $\frac{1}{4}$ —25 évig terjedő időre heti, havi, $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ és egész évi tőkekamat törlesztéssel! Különlegesség: A páris- bécsi enqueté értelmében tőkésítjük a jövedelmet.

4%!
4%!
4%!
4%!

Jelzálog hitel! 300 koronától feljebb I. II. és III. helyre földek-, városi- és vidéki-házak, nyaralók, gyárak, fürdő épületek, malmok, ásványviz és egyéb források és kőbányákra, a becsérték $\frac{3}{4}$ részéig.

Építési hitel! Építésfélben levő ingatlanokra 2—3 részletben, oly arányban, amely arányban az építkezés előre haladt! Bank- és magánadóságok convertálása! Váltó és tárcshitel! Viszleszámítás és váltócsere kereskedőknek! Készítünk tervezeteket különféle újonnan alapítandó vállalatokról, valamint financiozzuk is ezeket. Elvállalunk technikai és geológiai véleményezéseket hitesszakértők által; foglalkozunk fennálló vállalatok részvénytársasággá való átalakításával. Előnyösen! Szolid alapon és gyorsan eszközöljük mindezen fenti műveleteket elsőrangú belföldi és páris-londoni intézetek által! Elsőrendű ajánlatok! Kérjen prospectust! Válaszbélyeg melléklendő!

MELLER L. EGYED
Budapest, V., Koháry-utca 19/B.

Sárkány. Fogarasmegye.

Steinburgi Pildner Albert
gyógyszerész ur

VI. gimn. osztályt végzett fiatal embert előnyös feltételek mellett
gyakornokul
azonnal elfogad.

Nádpatak Jodfürdő

Újonnan épített fürdők.

Üzemben május 31-től aug. 31-ig
Árnyékos Park. — Jó ételek. —
Tiszta italok. — Mérsékelt árak.
— Figyelmes kiszolgálás. — Új
vendéglős.

Fürdőorvos: dr. Knopp. — Vasuti állomás: Alsószombatfalva, hol állandóan kocsik vannak az utazók rendelkezésére és a honnan a fürdő jó karban tartott úton egy óra alatt elérhető. Nádpatak, postaállomás Nagysink, naponkénti postaforgalom.

8—12

Az Apafi-utca 37. szám
alatti 3 szoba, konyha, nyári
konyha, pince és mellék-
helyiségekből álló új ház
szabad kézből

eladó.

Bővebbet Perdy Györgynél.

3-3

Mindenemű
fényképészeti cikkek
legjutányosabb áron

kaphatók:

Thierfeld Dávid
könyvkereskedésében,
FOGARASON.

Egy jó ház-
ból való fiu
tanulónak

felvétetik:
FRIEDELEK
fodrász és borbély
üzletében.

Hirdetéseket
felvesz
e lap kiadóhivatala.

ELEKTROTECHNIKAI SZAKISKOLA

laboratoriummal és tanműhelylyel

Technikai tanintézet az egész elektrotechnika és gépépítés számára.

Pozsony, Wallon-utca 14. szám.

Szeptember 3-án kezdődnek a beiratások azok számára, kik
2 tanév alatt, gyakorlatilag és elméletileg képzett

Elektrotechnikusoknak (Gyári hivatalnokoknak stb.)

óhajtják magukat kiképezni.

Előképzettség 3—4 középiskola. — Életkor 15—30 év.

Internátussal kapcsolatosan.

A villamosságnak mint hajtó, illetve világító erőnek folyton növekvő használatba vétele, kell, hogy a t. szülők figyelmét fiaiknak ezen ép oly szép, mint kilátásteljes életpályára való terelése mellett a fenti tanintézetre különösen fordítsák.

Az igazgatóság ingyen szolgál minden további felvilágosítással, illetve programmal.

Az igazgatóság.

A JELENKOR LEGJOBB TETŐFEDÉSI ANYAGA

ETERNIT PALA

MAGYARORSZÁGI KÖZPONT:
ETERNIT MŰVEK
HATSCHÉK LAJOS
BUDAPEST, ANDRÁSSY-ÚT 33.

Tisztelettel van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, miszerint a **Bozóky Imre-féle órás üzletet**, ennek távozása folytán átvettem és ezt a saját üzletemmel egyesítve, a volt Bozóky-féle üzlet helyén a **Ferenc József-tér 17. házszám** alatt

Rosenbaum József
órák és ékszerész cég alatt folytatom.

Egyben van szerencsém a mindennemű fali, inga és zsebórákban, arany, ezüst-neműek és ékszerekben, valamint kinaezüst-neműekben és látszerészi cikkekben gazdag raktáromat a legjutányosabb árak mellett ajánlani. Ugy szintén elvállalok a legnagyobb gondossággal és legjutányosabb árak mellett mindennemű órák és ékszerek tisztítását, javítását és átalakítását.

A nagyérdemű közönség becses pátfogását kérve maradok

Teljes tisztelettel:
Rosenbaum József.

Thierfeld Dávid
KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDESE
Fogarason.

Ajánlja a következő, szinte új állapotban, diszkótésben levő könyveket 40% árengedménnyel:

Csokonai V. Mihály összes művei.
Arany János: János király;
Arany János: Szent-Iván éji álom.
Kiss József: összes költeményei.
Petőfi Sándor: összes költeményei.
Verne Gyula: összes munkái.

Mindennemű könyvek jutányos áron kaphatók.

Bármely mű eredeti árban beszerezhető.

Egyetemes regénytárból igen sok jó válogatott regény, továbbá a híres **Klasszikus Arany biblia** Vaszary Kolos hercegprimás leírásával, 2 nagy diszpéldány Ó- és Új testamentum, egész új, bolti ára K 300, most megkapható részletfizetésre 120 K.-ért.

A most megjelenésben levő **Kossuth Lajos** összes munkáira előfizetések 5 koronás havi részletekben elfogadtatnak.

Kitűnő minőségű és legmagasabb szilárdságú Portland-Cementet ajánl olcsó áron a

Brassói Portland-Cement-Gyár

BRASSÓBAN.

Fogarason kapható: Gebauer W., Schul H. és Thierfeld L. urak kereskedéseiben.

Ny. Thierfeld Dávid könyvnyomdájában, Fogarason.